

ΠΡΕΣΒΕΙΑ ΤΗΣ ΕΛΛΑΔΟΣ
ΠΑΡΙΣΙ
Γραφείο Οικονομικών
και Εμπορικών Υποθέσεων

Νόμος για το Κλίμα και την Ανθεκτικότητα

Τον Νόμο για την καταπολέμηση της κλιματικής αλλαγής και την ενίσχυση της ανθεκτικότητας ενάντια στις συνέπειές της (Νόμος για το Κλίμα και την Ανθεκτικότητα - Loi Climat et Résilience) παρουσίασε την Τετάρτη, 10 Φεβρουαρίου τ.έ., η Γαλλίδα Υπουργός Οικολογικής Μετάβασης κα Barbara Pompili στο Υπουργικό Συμβούλιο.

Αξίζει να σημειωθεί ότι το σχέδιο νόμου προέκυψε μέσα από μία μακρά διαδικασία διαβουλεύσεων ομάδας πολιτών, της αποκαλούμενης ‘Σύμβασης των Πολιτών για το Κλίμα’, η οποία συστάθηκε από 150 πολίτες που επελέγησαν κατόπιν κλήρωσης τον Οκτώβριο του 2019, με απόφαση του Γάλλου Προέδρου. Αποστολή της ομάδας ήταν να καθορίσει σειρά μέτρων για την επίτευξη μείωσης τουλάχιστον κατά 40% των εκπομπών αερίων του θερμοκηπίου έως το 2030 (σε σύγκριση με το 1990) σε πνεύμα κοινωνικής δικαιοσύνης. Η Σύμβαση των Πολιτών για το Κλίμα υπέβαλε συνολικά 149 προτάσεις, εκ των οποίων οι 146 συμπεριελήφθησαν στο εν λόγω νομοσχέδιο. Ο νόμος έχει ως στόχο την ενσωμάτωση της οικολογίας σε κάθε έκφανση της κοινωνίας και την επιτάχυνση της οικολογικής μετάβασης σε όλους τους τομείς της καθημερινής ζωής, από τις δημόσιες υπηρεσίες, την εκπαίδευση, τον πολεοδομικό σχεδιασμό και τις μετακινήσεις, έως τα καταναλωτικά πρότυπα και τη δικαιοσύνη.

Το νομοσχέδιο αποτελείται από 69 άρθρα, που ομαδοποιούνται σε 6 κύρια κεφάλαια: i) κατανάλωση: 12 άρθρα αφορούν στην περιβαλλοντική εκπαίδευση, τη διαφήμιση, την περιβαλλοντική σήμανση και την κυκλική οικονομία, ii) παραγωγή και εργασία: 12 άρθρα για τον κοινωνικό διάλογο και το περιβάλλον, την ανάπτυξη μαζικών, ανανεώσιμων πηγών ενέργειας και τη μεταρρύθμιση του κώδικα εξόρυξης, iii) μετακινήσεις: 14 άρθρα για τις δημόσιες συγκοινωνίες, το αυτοκίνητο, την ποιότητα του αέρα και τις αεροπορικές μεταφορές, iv) στέγαση: 20 άρθρα σχετικά με την ανακαίνιση κτιρίων και την καταπολέμηση της δέσμευσης γης, v) διατροφή: 8 άρθρα σχετικά με τις γεωργικές πρακτικές και τη διατροφή, και vi) ενίσχυση της νομικής προστασίας του περιβάλλοντος: 3 άρθρα για την αυστηροποίηση των κυρώσεων σε περίπτωση περιβαλλοντικών παραβάσεων.

Συνολικά, ο νόμος εισάγει 12 βασικά μέτρα:

1. **Περιβαλλοντική επισήμανση των προϊόντων**: δημιουργία ‘βαθμολογίας CO₂’ για την προβολή του περιβαλλοντικού αντίκτυπου των αγαθών και υπηρεσιών που καταναλώνουν οι Γάλλοι. Σταδιακά η επισήμανση μπορεί να καταστεί υποχρεωτική.
2. **Απαγόρευση της διαφήμισης ορυκτών καυσίμων και ρύθμιση των διαφημίσεων**: το νομοσχέδιο απαγορεύει τη διαφήμιση των ορυκτών καυσίμων και θέτει σε ισχύ κώδικες καλής συμπεριφοράς που ορίζει το Ανώτατο Οπτικοακουστικό Συμβούλιο για τις εταιρείες που δεσμεύονται να αναπτύξουν διαφημίσεις λαμβάνοντας υπόψη ζητήματα που σχετίζονται με την κλιματική αλλαγή.
3. **Ενίσχυση της εξουσίας των δημάρχων να ρυθμίζουν την προβολή υπαίθριων διαφημίσεων**: το νομοσχέδιο μεταβιβάζει την εξουσία ελέγχου των διαφημίσεων στους δημάρχους και τις δημοτικές αρχές, ακόμη και όταν δεν έχουν τοπικούς κανονισμούς διαφήμισης.

4. **Δημιουργία ζωνών χαμηλών εκπομπών ρύπων στις μεγάλες πόλεις:** αφορά οικισμούς με περισσότερους από 150.000 κατοίκους. Στις ζώνες αυτές, οι οποίες θα πρέπει να καθοριστούν έως τις 31 Δεκεμβρίου 2024, ισχύουν περιορισμοί στην κυκλοφορία πιο ρυπογόνων οχημάτων, ενώ προβλέπεται αύξηση του πριμ μετατροπής οχημάτων.
5. **Απαγόρευση πώλησης των πιο ρυπογόνων οχημάτων το 2030:** πρόκειται για οχήματα που εκπέμπουν περισσότερα από 95g CO₂ (σύμφωνα με τον νέο ευρωπαϊκό κύκλο οδήγησης), με εξαίρεση ορισμένα οχήματα που χρησιμοποιούνται για συγκεκριμένους σκοπούς (για παράδειγμα, τα οχήματα για επαγγελματικούς λόγους ή για ορεινές περιοχές), χωρίς αυτές οι εξαιρέσεις να υπερβαίνουν το 5% των ετήσιων πωλήσεων καινούργιων αυτοκινήτων. Ταυτόχρονα, η ανάπτυξη αυτοκινήτων “μηδενικών εκπομπών”, όπως ηλεκτρικά ή υδρογονοκίνητα οχήματα, αποτελεί προτεραιότητα.
6. **Απαγόρευση πτήσεων όταν υπάρχει εναλλακτική λύση με τρένο για ταξίδι διάρκειας μικρότερης των 2,5 ωρών:** απαγορεύεται η εκμετάλλευση αεροπορικών υπηρεσιών σε δρομολόγια εντός της εθνικής επικράτειας, εφόσον υπάρχει εναλλακτική διαδρομή με τρένο, η οποία εκπέμπει λιγότερο CO₂, συνολικής διάρκειας μικρότερης των 2,5 ωρών. Εξαίρεση αποτελούν αεροπορικές υπηρεσίες που παρέχουν κυρίως συνδέσεις μεταφοράς επιβατών ή που προσφέρουν κυρίως αεροπορικές μεταφορές χαμηλών εκπομπών άνθρακα. Επιπλέον, προβλέπεται συνεργασία των αεροπορικών και σιδηροδρομικών εταιρειών για τη βελτίωση των προσφερόμενων υπηρεσιών συνδυασμένων μεταφορών σε αεροδρόμια όπου λειτουργούν σταθμοί TGV.
7. **Αντιστάθμιση εκπομπών άνθρακα για το 100% των πτήσεων εσωτερικού:** το νομοσχέδιο καθιστά υποχρεωτική την αντιστάθμιση των εκπομπών άνθρακα των εσωτερικών μητροπολιτικών πτήσεων για όλους τους αερομεταφορείς. Η αντιστάθμιση άνθρακα για πτήσεις από και προς το εξωτερικό θα γίνει σε εθελοντική βάση. Προβλέπεται σταδιακή εφαρμογή του μέτρου, ξεκινώντας με την αντιστάθμιση του 50% των εκπομπών το 2022, περνώντας στο 70% το 2023 και φτάνοντας στο 100% των εκπομπών το 2024.
8. **Μείωση κατά το ήμισυ του ρυθμού δέσμευσης γης:** το νομοσχέδιο εισάγει την έννοια της δέσμευσης γης (*artificialisation des sols*) και θέτει τον στόχο μείωσης του ρυθμού δέσμευσης γης για τα επόμενα δέκα χρόνια στο μισό σε σύγκριση με την προηγούμενη δεκαετία.
9. **Απαγόρευση ενοικίασης διαμερισμάτων σε μη ενεργειακά αποδοτικά κτήρια:** το νομοσχέδιο απαγορεύει την ενοικίαση διαμερισμάτων με κακή μόνωση από το 2028, για την προστασία των ενοικιαστών από υπερβολικά υψηλούς λογαριασμούς ενέργειας και για να δοθεί χρόνος στους ιδιοκτήτες να ανακαινίσουν τα σπίτια που διαθέτουν προς ενοικίαση. Οι ενοικιαστές έχουν το δικαίωμα να απαιτήσουν από τον εκμισθωτή τους ανακαίνιση. Μέχρι το 2028, θα απαγορεύεται η αύξηση του ενοικίου σε μονάδες ενεργειακής κλάσης F και G κατά την ανανέωση της μίσθωσης ή την εκμίσθωση.
10. **Καθημερινή προσφορά χορτοφαγικών επιλογών σε δημόσιες δομές μαζικής εστίασης:** το νομοσχέδιο προβλέπει την πιλοτική εφαρμογή για δύο έτη ενός προγράμματος που θα προσφέρει καθημερινά τουλάχιστον μία χορτοφαγική επιλογή στις δημόσιες δομές μαζικής εστίασης. Κατά την πειραματική αυτή εφαρμογή, θα υπάρξει αξιολόγηση των επιπτώσεων στη διατροφική πρόσληψη, στη σπατάλη τροφίμων, στο κόστος για τους χρήστες και στην επισκεψιμότητα αυτών των δομών, ανεξάρτητα από το μέγεθός τους. Αυτό θα επιτρέψει να εξεταστεί η γενίκευση αυτού του μέτρου, εάν τα αποτελέσματα είναι θετικά, ή η αναπροσαρμογή του για να ενισχυθεί η αποτελεσματικότητά του.
11. **Προσφορά γευμάτων αποτελούμενων κατά 50% από βιώσιμα προϊόντα ή προϊόντα με επισήμανση προέλευσης και ποιότητας (εκ των οποίων 20% βιολογικά προϊόντα) σε όλες τις δομές μαζικής εστίασης:** στη Γαλλία, η μαζική εστίαση (δημόσια και ιδιωτική) αντιπροσωπεύει περίπου 3 δισ. γεύματα ετησίως (50 γεύματα ανά άτομο ανά έτος) και

συνολικό κύκλο εργασιών 23 δισ. ευρώ. Η ιδιωτική μαζική εστίαση (π.χ. το εστιατόριο μίας εταιρείας) θα πρέπει έως το 2025 να προσφέρει γεύματα που περιέχουν 50% βιώσιμα και ποιοτικά προϊόντα, εκ των οποίων 20% βιολογικά. Ο νόμος για τα Τρόφιμα του 2018 έχει ήδη θέσει αυτόν τον στόχο για τη δημόσια μαζική εστίαση (σχολικές καντίνες, γηροκομεία κ.ά.).

12. **Θέσπιση των εννοιών του “γενικού αδικήματος ρύπανσης” (*délit général de pollution*) και του “οικο-κτόνου αδικήματος” (*délit d’écocide*):** η δεύτερη έννοια αποτελεί την πιο σοβαρή εκδοχή του γενικού αδικήματος ρύπανσης. Οι ποινές που προβλέπονται μπορούν να φθάσουν έως και τα 10 έτη φυλάκισης και πρόστιμο 4,5 εκ. ευρώ, ανάλογα με το εάν πρόκειται για αδίκημα απερισκεψίας, για προφανώς σκόπιμη παράβαση υποχρέωσης ή για εκ προθέσεως αδίκημα.

Η συζήτηση του νομοσχεδίου στη Γαλλική Εθνοσυνέλευση αναμένεται να ξεκινήσει τον Μάρτιο τ.έ., ενώ η τελική ψήφιση του νόμου θα λάβει χώρα τον Σεπτέμβριο τ.έ.

Ωστόσο, έντονη είναι η κριτική που έχει ασκηθεί στο νομοσχέδιο από τον γαλλικό τύπο, καθώς και από περιβαλλοντικές οργανώσεις και ΜΚΟ, οι οποίες κατηγορούν τη γ/κυβέρνηση ότι το τελικό κείμενο του νόμου απέχει πολύ από τη φιλοδοξία που εμπεριείχαν οι αρχικές προτάσεις της Σύμβασης των Πολιτών για το Κλίμα. Ενδεικτικά αναφέρουμε ότι όσον αφορά τη στέγαση, έναν από τους τομείς που εκπέμπουν το περισσότερο CO₂, η Σύμβαση των Πολιτών για το Κλίμα ζήτησε την υποχρεωτική ενεργειακή ανακαίνιση κτιρίων έως το 2040. Ωστόσο, το νομοσχέδιο προβλέπει μόνον την απαγόρευση ενοικίασης κακώς μονωμένων διαμερισμάτων (ταξινομημένων στις κλάσεις F και G) το 2028, κάτι που αντιστοιχεί σε μόλις 5 εκ. σπίτια στη Γαλλία. Επιπλέον, η Σύμβαση των Πολιτών για το Κλίμα συνέστησε την απαγόρευση της διαφήμισης των πιο ρυπογόνων προϊόντων, ιδίως ορισμένων μεγάλων οχημάτων SUV, πρόταση η οποία δεν ακολουθήθηκε. Ταυτόχρονα, το νομοσχέδιο θέτει στόχο για τερματισμό πώλησης θερμικών οχημάτων με τις περισσότερες εκπομπές έως το 2030, πέντε έτη αργότερα από τις συστάσεις της Σύμβασης. Το κείμενο αλλάζει επίσης κατά τρία χρόνια, έως το 2023, την έναρξη ισχύος της μείωσης του φορολογικού πλεονεκτήματος για το πετρέλαιο κίνησης για βαρέα φορτηγά οχήματα. Όσον αφορά την απαγόρευση πτήσεων εσωτερικού, οι 150 πολίτες μέλη της Σύμβασης είχαν απαιτήσει την απαγόρευση των αεροπορικών ταξιδιών διάρκειας μικρότερης των 4 ωρών. Η μείωση της διάρκειας στις 2,5 ώρες αναιρεί την ουσία του μέτρου, διότι στην καλύτερη περίπτωση θα επηρεαστούν μόνο πέντε εσωτερικές αεροπορικές συνδέσεις. Τέλος, όσον αφορά στις κυρώσεις που επιβάλλονται στην περίπτωση περιβαλλοντικών αδικημάτων, αυτές απέχουν πολύ από αυτό που επεδίωκαν τα μέλη της Σύμβασης των Πολιτών για το Κλίμα, τα οποία είχαν προτείνει το αδίκημα να θεωρείται κακούργημα και όχι παράπτωμα, για το οποίο οι κυρώσεις θα ήταν πιο αυστηρές.